

UTRDITEV OBVEZNOSTI

1. Splošno o utrditvi obveznosti

1. upnik je upravičen zahtevati od dolžnika izpolnitev pogodb, dolžnik pa jo je dolžan pošteno izpolniti,
2. kljub temu, da so v zakonu za neizpolnitev in za izpolnitev z zamudo predpisane sankcije, predvsem povrnitev škode, pogodbeni stranki dostikrat želita **z dodatnimi sporazumi** zavarovati izpolnitev in s tem utrditi obveznost,
3. velikokrat pa so jamstva predvidena že po samem zakonu (zamudne obresti),
4. UČINKI: upnik do polplačila pride hitreje in bolj gotovo,
5. teorija deli jamstva za zavarovanje obveznosti na
  1. **stvarna** (npr. zastavna pravica, pridržna pravica, ara) in na
  2. **osebna jamstva** (npr. poroštvo, pogodbeni kazni, odstopnina), pri čemer so stvarna jamstva bolj zanesljiva.

6. Poroštvo

7. navadno ali subsidirano poroštvo:

3. poroštvo je obveznost poroka, s katero se porok zaveže upniku, da bo izpolnil veljavno in zapadlo obveznost dolžnika, če je ta ne bi izpolnil; upnik sme zahtevati izpolnitev obveznosti šele potem, ko je glavni dolžnik ne izpolni v roku, ki je določen v pisni zahtevi,

8. **solidarno poroštvo:**

4. če se porok zaveže kot porok in plačnik, odgovarja upniku kot glavni dolžnik, upnik pa lahko zahteva njeno izpolnitev bodisi od glavnega dolžnika bodisi od poroka ali pa od obeh,
5. poroštvo iz gospodarske pogodbe je solidarno, če ni drugače dogovorjeno
9. poroštvena pogodba med porokom in upnikom mora biti **pisna**, sicer poroka ne zavezuje (1013.č.OZ).
10. poroštvo se lahko da za vsako veljavno obveznost,
11. porokova obveznost je **akcesorna**: če je glavna obveznost neveljavna ali če je ugasnila ali je zastarala, je tudi poroštvo neveljavno, je prenehalo oz. je zastaralo,
12. porokova obveznost ne more biti večja od obveznosti glavnega dolžnika, lahko pa prevzame le del obveznosti glavnega dolžnika,
13. na poroka, ki je poravnal upnikovo terjatev, preide ta terjatev z vsemi stranskimi pravicami in jamstvi,
14. porok, ki je plačal upnikovo terjatev, lahko zahteva od glavnega dolžnika, naj mu povrne vse, kar je zanj plačal, ter obresti od dneva plačila

15. Predujem

16. predujem je denarni znesek, ki ga ena stranka da drugi ob sklenitvi pogodbe ali med njenim izvajanjem,
17. predujem pomeni že **delno izpolnitev obveznosti**, kar pomeni, da z njim utrdimo in olajšamo njeno izpolnitev,
  6. tako se npr. po 498.č. OZ pri zaporednih dobavah v okviru prodajne pogodbe prve dobave zaračunajo iz predujma,
  7. predujem se lahko uporabi npr. tudi za plačilo stroškov, ki jih pri špediterski pogodbi terja izpolnitev naročila o odpravi stvari (865.č.OZ).

18. Pogodbena kazen

19. pogodbena kazen je s pogodbo določen denarni znesek ali druga premoženjska korist, ki jo je dolžnik dolžan plačati upniku, če ne izpolni svoje obveznosti ali če zamudi z njeno izpolnitvijo,
20. če iz pogodbe ne izhaja kaj drugega, se šteje, da je pogodbena kazen dogovorjena za primer zamude,
21. pogodbena kazen **ne more biti dogovorjena za denarne** obveznosti,
22. o pogodbeni kazni se morata stranki dogovoriti v obliki, ki je predpisana za pogodbo, ki jo s pogodbeno kaznijo utrujeta; sporazum o pogodbeni kazni ima tudi sicer pravno usodo obveznosti, na katere se zavarovanje nanaša,
23. pogodbeni stranki lahko poljubno določita višino kazni ali v skupnem znesku, v odstotku ali kako drugače (248/1 č.OZ), vendar na zahtevo dolžnika lahko **sodišče zniža nesorazmerno visoko** pogodbena kazen (252.č.OZ),
24. pravice upnika so odvisne od tega, za kateri primer kršitve obveznosti je pogodbena kazen dogovorjena:
8. če je dogovorjena pogodbena kazen **za primer neizpolnitve obveznosti**, ima upnik pravico zahtevati bodisi izpolnitev bodisi pogodbena kazen; če je zahteval plačilo pogodbene kazni, izgubi pravico zahtevati izpolnitev obveznosti; pravico izbire ima samo upnik; dolžnik nima pravice plačati pogodbena kazen in odstopiti od pogodbe;
  9. kadar je kazen dogovorjena za primer, če **dolžnik zamudi z izpolnitvijo**, ima upnik pravico zahtevati tako izpolnitev obveznosti kot pogodbena kazen; upnik pa ne more zahtevati pogodbene kazni zaradi zamude, če je sprejel izpolnitev, pa ni nemudoma sporočil dolžniku, da si pridržuje pravico do pogodbene kazni.
25. upnik ima pravico zahtevati pogodbena kazen tudi v primeru, če ta presega škodo, ki jo je imel, in celo, če ni imel nobene škode; če pa je škoda, ki jo je upnik imel, večja od pogodbene kazni, ima upnik pravico zahtevati razliko do popolne odškodnine,
26. upnik pa ne more zahtevati pogodbene kazni, če je prišlo do neizpolnitve ali zamude iz vzroka, za katerega dolžnik ne odgovarja;
27. pogosto tudi **zakon** za kršitev obveznosti določa odškodnino pod različnimi imeni, kot npr. penali, pogodbena kazen, odškodnina ali z drugim imenom;
28. kadar sta se stranki v takih primerih dogovorili o pogodbeni kazni, upnik nima pravice zahtevati hkrati pogodbene kazni in z zakonom določene odškodnine, razen če je to po samem zakonu dovoljeno (254.č.OZ).

29. Ara

30. ara je denarni znesek ali neka količina drugih nadomestnih stvari, ki jih ob sklenitvi pogodbe da ena stranka drugi **v znamenje, da je pogodba sklenjena**, in **kot varščino**, da bo pogodba izpolnjena (64.č.OZ).
31. ara ima utrjevalno naravo, sočasno pa je dokaz, da je pogodba sklenjena,
1. po OZ velja, da je pogodba sklenjena, ko je ara dana, če ni dogovorjeno kaj drugega,
32. utrjevalna narava are se kaže v tem, da gre ara v korist stranke, ki je pogodbi zvesta;
1. če je pogodba **izpolnjena**, se ara vračuna v izpolnitev obveznosti ali se vrne,
  2. če pa pogodba **ni izpolnjena**
    2. in je za neizpolnitev odgovorna stranka, ki je aro dala, sme druga stranka bodisi (1) zahtevati izpolnitev pogodbe (če je to še mogoče) in povrnitev škode, aro pa všteti v odškodnino ali vrniti bodisi (2) se zadovolji s prejeto aro (65/1 č.OZ)
    3. in je za neizpolnitev odgovorna stranka, ki je prejela aro, sme druga stranka zahtevati bodisi (1) izpolnitev pogodbe (če je to še mogoče) bodisi (2) povrnitev škode in vrnitev are bodisi (3) pa vrnitev dvojne are (65/2 č.OZ)
  3. o posledicah neizpolnitve obveznosti torej vedno odloča pogodbi zvesta stranka.

33. Odstopnina

34. odstopnina je denarni znesek ali določena količina nadomestnih stvari, ki je dogovorjena zato, da lahko pogodbeni stranki (ena ali obe) odstopi od pogodbe,
35. čeprav plačilo odstopnine omogoči razprtje pogodbe, se z njo tudi lahko utrdi obveznost, saj je pogoj za odstop od pogodbe plačilo odstopnine, zato pogodbeni stranki pogosto raje izpolni pogodbo, kot pa plača odstopnino, zlasti če je ta visoka,
36. stranka, ki je obljubila odstopnino, lahko izbira:
10. lahko izpolni pogodbo ali
  11. odstopi od pogodbe in plača odstopnino (ko stranka izjavi drugi stranki, da bo dala odstopnino, ne more več zahtevati izpolnitve pogodbe).

37. Zamudne obresti

38. zamudne obresti so denarni znesek, ki ga dolžnik mora plačati poleg glavnice upniku, če zamudi z izpolnitvijo denarne obveznosti,
1. če je rok za izpolnitev obveznosti določen, pride dolžnik v zamudo, če ne izpolni v tem roku,
  2. če rok za izpolnitev ni določen, pride dolžnik v zamudo, ko ga upnik ustno ali pisno opomni na izpolnitev obveznosti (299.č.OZ)
39. dolžnik, ki zamudi z izpolnitvijo denarne obveznosti, dolguje **poleg glavnice še zamudne obresti** po obrestni meri, določeni z zakonom (TOM+1,8 esk.st. Banke Slovenije) (378.č.OZ),
40. upnik ima pravico do zamudnih obresti ne glede na to, ali je zaradi dolžnikove zamude imel kakšno škodo ali ne; če pa je škoda, ki jo je imel upnik zaradi dolžnikove zamude, večja kot znesek, ki bi ga dobil na račun zamudnih obresti, ima upnik pravico zahtevati razliko do popolne odškodnine (380.č.OZ),
41. načelo ultra alterum tantum - obresti prenehajo teči, ko vsota zapadlih, pa ne plačanih obresti doseže glavnico (376.č.OZ)

42. Zastavna pravica

43. z zastavno pravico kot stvarno pravico na tuji stvari se predvsem utrjuje obveznost. Zastavna pravica je obravnavana v poglavju o stvarnem pravu.